

ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย

สินีนานู แสงแพง¹ และปัทมาวดี เล่ห์มงคล²

¹สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ตำบลบางศรีเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ จำนวน 12 แผน และแบบทดสอบความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ มีความเป็นพลเมืองสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ

คำสำคัญ: นิทาน การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ ความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย

The Effects of Storytelling with Role Play Activity Provision to Promote Citizenship in Young Children

Sineenat Saengpaeng¹ and Pattamavadi Lehmongkol²

¹Program in Early Childhood Faculty of Education, Kasetsart University

²Program in Early Childhood Faculty of Education, Kasetsart University

Abstract

The purpose of this study was to examine the outcome of roleplay story-telling activity to promote citizenship in young learners. The participants of this study consisted of 25 male and female young learners aged from 4 to 5 years, studying in the second semester of kindergarten 2, in the academic year of 2018, at Wat Chaloem PhraKiat School (Phiboon Bamrung), Bang Si Mueang Sub-district, under the govern of Nonthaburi Primary Education Office Area 1. Twelve lesson plans of roleplay story-telling instructional activities and the test of citizenship in young learners were employed as research instruments. Descriptive statistics including mean and standard deviation were computed to analyse the data.

The results of the study revealed that young learners who participated in Roleplay story-telling instructional activities had higher test scores of than those who did not participate in the activities.

Keywords: Storytelling, Storytelling with Role Play Activities, Citizenship in Young Children

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี เด็กเป็นสมาชิกหนึ่งของสังคมย่อมที่จะต้องเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งมีความหลากหลาย ซับซ้อน มโนทัศน์ (Concept) และกระบวนทัศน์ (Paradigm) ของบุคคลจึงถูกปรับเปลี่ยนตามกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการดำรงชีวิต วิธีชีวิตท่ามกลางความร่วมมือและแข่งขันทั้งในระดับสังคมโลก ประเทศชาติ และบุคคลที่มีสถานะความเป็นพลเมือง (Citizenship) ดังนั้นนับว่าพลเมือง (Citizen) มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่และพัฒนาประเทศ พลเมืองเป็นกำลังของประเทศที่จะนำไปสู่ความเจริญ ความก้าวหน้า ความมั่นคงอย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ประเทศต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องพัฒนาพลเมืองให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ ซึ่งการพัฒนาพลเมืองนั้นเป็นกระบวนการทางสังคม (Socialization Process) ที่ต้องเรียนรู้ร่วมกันผ่านสถาบันทางสังคม (Social Institution) ที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ เริ่มจากสถาบันครอบครัวมาสู่สถาบันการศึกษา รวมทั้งสถาบันอื่นไม่ว่าจะเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจ สถาบันทางการเมือง สถาบันทางด้านศาสนา สถาบันสื่อสารมวลชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการทำให้ประชาชนปฏิบัติตามสถานภาพ บทบาท หน้าที่ของพลเมืองดี และการที่พัฒนาพลเมืองไปสู่การเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพได้นั้น จำเป็นต้องให้พลเมืองมีการศึกษา มีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของตนและสังคมส่วนรวม ซึ่งการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองเป็นรูปแบบการศึกษาในวิถีชีวิตผ่านกระบวนการทางสังคม ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการเรียนรู้ทางสังคมอื่นที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในแวดวงการศึกษาที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาความเป็นพลเมืองให้กับเยาวชน หรือวัยรุ่นที่จะก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ เพราะเห็นว่าวัยนี้สามารถมีความเข้าใจสมมติฐานต่าง ๆ สามารถพิจารณามุมมองที่หลากหลาย เข้าใจสิ่งที่เป็นเหตุเป็นผล และมีความเชื่อส่วนบุคคล แต่ในความเป็นจริงการพัฒนาพลเมืองผ่านการศึกษาในระบบโรงเรียนต้องเริ่มที่ระดับปฐมวัย เพราะการศึกษাপฐมวัยเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งเป็นการพัฒนาที่นำไปสู่ความยั่งยืน (Sustainable) โดยต้องพัฒนาคนเป็นศูนย์กลางและการเริ่มต้นการพัฒนาที่ถูกที่ควรต้องเริ่มต้นในเด็กปฐมวัย ดังที่องค์การ UNICEF ได้กล่าวไว้ว่า “เด็กเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Children are the Foundation of Sustainable Development) (UNICEF, 2015 อ้างใน สิริรินทร์ ลัดดาภิบาล บุญเชิดชู, 2559) ดังนั้นการพัฒนาความเป็นพลเมืองในระดับปฐมวัยจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนามโนทัศน์ ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Character) ของบุคคลให้สอดคล้องกับลักษณะของสังคมที่พึงประสงค์ โดยเป็นพลเมืองดีมีคุณภาพของประเทศ สำหรับประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาความเป็นพลเมืองให้มีความตระหนักรู้

ในตนและสังคม มีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพ โดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา และการรับผิดชอบต่อสังคม

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังตื่นตัวและให้ความสำคัญในเรื่องของความเป็นพลเมืองกันอย่างมาก ไม่เว้นแม้แต่เด็ก ๆ ที่ควรจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องของความเป็นพลเมืองให้มาก เห็นได้จากในคู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาปฐมวัย (2-5 ปี) ได้กล่าวถึงตัวบ่งชี้ที่ 3.2 เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ โดยที่เด็กต้องสามารถนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในวิถีชีวิตประจำวันเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสมตามวัย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่หรือครูที่ต้องสร้างความเข้าใจเรื่องความเป็นพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยอย่างถูกต้องให้แก่เด็ก ๆ เพราะสิ่งนี้ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญสิ่งหนึ่งที่จะทำให้เราทุกคนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและเกิดความสุข

วรารักษ์ สามโกเศศ (2554) ได้กล่าวถึง “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยว่า แตกต่างจากพลเมืองของระบอบอื่นที่พลเมืองจะมี “คุณสมบัติ” อย่างไร จะเป็นไปตามที่ผู้มีอำนาจประสงค์จะให้ เป็น ขณะที่ระบอบประชาธิปไตยเจ้าของอำนาจอิสระสูงสุดคือประชาชน ดังนั้นประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอิสระจึงกำหนดชีวิตตนเองได้ “ประชาชน” ในระบอบประชาธิปไตยจึงแตกต่างหลากหลายได้ เมื่อแตกต่างหลากหลายได้ จึงต้องเคารพซึ่งกันและกัน และใช้กติกาในการแก้ปัญหาจึงจะสามารถอยู่ร่วมกันและปกครองกันตามวิถีทางประชาธิปไตยได้ ดังนั้น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย จึงหมายถึงสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ (Liberty) และพึ่งตนเองได้ (Independent) ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบต่อ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบต่อหรือร่วมขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหารับผิดชอบต่อหรือร่วมขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหาสังคมในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชนจนถึงระดับประเทศ ระดับอาเซียน และระดับประชาคมโลก

เด็กปฐมวัยเริ่มเข้าใจและเริ่มมีจินตนาการ มีการเลียนแบบ นิทานจึงเป็นหัวใจสำคัญของเด็กทำให้เด็กมีจินตนาการอันกว้างไกล เนื่องมาจากการมีนิทานเป็นสื่อ และในการจัดประสบการณ์ทุก ๆ กิจกรรม ครูควรจะใช้นิทานเป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก ผลจากการที่เด็กได้ฟังนิทาน ทำให้เด็กจดจำได้นานและสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ถ้านิทานที่ครูเล่าให้เด็กฟังนั้นตรงกับชีวิตจริงและสามารถเชื่อมโยงกันได้ จุดสำคัญอยู่ที่ครูมีกลวิธีในการเล่านิทาน การกำหนดตัวแสดงในนิทานที่มีความหมายและให้บทบาทของการแสดงที่เป็นสื่อให้เด็กจดจำได้ดี

การเล่นนิทานเป็นเทคนิคหนึ่งที่ยิมนนำมาใช้กับเด็กปฐมวัย เพราะนิทานเป็นสื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพมาก ไม่มีเด็กคนใดไม่ชอบนิทาน นิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝัน ความคิด ความเข้าใจและการรับรู้ให้กับเด็ก (ขวัญนุช บุญอยู่สง, 2546) ซึ่งรูปแบบการเล่นนิทานที่ยิมนใช้กันเสมอ ๆ คือการเล่นนิทานประกอบอุปกรณ์หรือสิ่งประดิษฐ์ที่ผู้เล่าจัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ประกอบการเล่นนิทานที่สำคัญ เพราะสามารถทำให้เด็กสนุกและตื่นตาไปกับนิทานที่เล่าเป็นอย่างดี กุลยา ตันติผลาชีวะ (2548) ซึ่งสอดคล้องกับ เบญจวรรณ กิสุขพันธ์ (2547) ที่กล่าวว่าสื่อที่ยิมนนำมาใช้ประกอบการเล่นนิทานที่ดีที่สุด คือ นิทาน ต้องเป็นนิทานที่มีเนื้อหาเข้าใจง่าย สื่อความหมายได้ดี มีภาพประกอบที่ชัดเจน สีสันสดใส แสดงจุดเด่นของเรื่องและตัวละครได้เป็นอย่างดี

การเล่นนิทานเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย เพราะนิทานเป็นเรื่องของจินตนาการที่ให้ความบันเทิง เต็มเปี่ยมไปด้วยความสนุกสนาน โลกของเด็กเป็นโลกที่สดใสด้วยวัยที่มีจินตนาการ นิทานจะส่งเสริมความเป็นพลเมือง เพื่อให้เด็กรู้จักการเคารพสิทธิของผู้อื่น การเคารพความแตกต่าง และการเคารพกติกา เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

วิธีสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เป็นวิธีสอนอีกวิธีหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการสอน เพราะเด็กได้ร่วมแสดงบทบาทเป็นตัวละครในนิทานที่ตนเองชื่นชอบ นอกจากนี้ยังได้สะท้อนความคิด ความรู้สึกของตัวละครที่ตนสวมบทบาท ทำให้เด็กเข้าใจความเป็นพลเมืองได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเด็กวัยนี้ชอบแสดงท่าทางเลียนแบบเป็นบุคคลต่าง ๆ

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นครูปฐมวัยที่ทำหน้าที่สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ ๒ โรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ตำบลบางศรีเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 1 จากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนและอยู่ติดกับวัด เด็กที่เข้ามาศึกษามีหลากหลายรูปแบบ มีทั้งเด็กที่มีครอบครัวสมบูรณ์ มีพ่อแม่ อาศัยอยู่ร่วมกัน เด็กที่อาศัยอยู่กับตายาย และมีพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว เป็นต้น ซึ่งจากการสังเกตเด็กส่วนใหญ่ในชั้นเรียนขาดความเป็นพลเมือง มีพฤติกรรมปฏิบัติตนที่แตกต่างกันไป เช่น ไม่มีระเบียบวินัย แชงคิวเพื่อน แย่งของเล่นจากเพื่อน หรือเมื่อจัดกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น เมื่อให้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์ ตอนที่ใช้สีเทียน เด็กหยิบสีเทียนของเพื่อนมาโดยไม่ขออนุญาตก่อน เป็นต้น ดังนั้นผู้ศึกษาจึงอยากปลูกฝังและส่งเสริมความเป็นพลเมือง ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การเคารพสิทธิผู้อื่น การเคารพความแตกต่าง และการเคารพกฎกติกา ซึ่งเป็นด้านที่มีความสำคัญและใกล้ตัวเด็ก โดยใช้การจัดกิจกรรมการเล่นนิทานประกอบบทบาทสมมติ เพื่อช่วยให้เด็กได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานและมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 25 คน ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ตำบลบางศรีเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต 1

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยในด้าน การเคารพสิทธิผู้อื่น การเคารพความแตกต่าง และการเคารพกฎกติกา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โดยทำการทดลองเป็นระยะเวลา จำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ได้แก่ วันอังคาร และวันพุธ ครั้งละ 30 นาที โดยเริ่มตั้งแต่เวลา 09.30-10.00 น.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ครูได้ทราบแนวทางในการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีขึ้น

วิธีดำเนินการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย จำนวน 12 แผน
2. แบบทดสอบความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยจำนวน 15 ข้อ

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ในการทำการศึกษา
2. ผู้ศึกษานำแบบทดสอบความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยก่อนการทดลอง (Pretest) และทำการทดสอบในเด็ก
3. ผู้ศึกษาดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดยทดลองทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 30 นาที ในช่วงเวลา 09.30–10.00 น. ของวันอังคารและวันพุธ จนสิ้นสุดการทดลอง
4. เมื่อดำเนินการทดลองไปจนครบ 6 สัปดาห์ ผู้ศึกษาทำการทดสอบความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย หลังการทดลอง (Posttest)

ตารางที่ 1 ตารางการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ

สัปดาห์ที่	วันที่ทำการทดลอง	ชื่อเรื่อง	ความเป็นพลเมือง
1		ทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)	
2	วันอังคาร วันพุธ	เรื่องขอยืมหนอยนะ	การเคารพสิทธิผู้อื่น
3	วันอังคาร วันพุธ	เรื่องลูกเปิดขี้เหร่	การเคารพความแตกต่าง
4	วันอังคาร วันพุธ	เรื่องดีมากจ๊ะ	การเคารพกฎกติกา
5	วันอังคาร วันพุธ	เรื่องช้างกับมดแดง	การเคารพสิทธิผู้อื่น
6	วันอังคาร วันพุธ	เรื่องวัวดำกับวัวขาว	การเคารพความแตกต่าง
7	วันอังคาร วันพุธ	เรื่องช้างน้อยคอยได้	การเคารพกฎกติกา
8		ทดสอบหลังการทดลอง (Posttest)	

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนและผลที่ได้จากการทดสอบความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลอง กับเด็กกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติและแปลผลตามความเป็นจริง
2. สรุปข้อมูลจากแบบบันทึกหลังจากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. การหาค่าเฉลี่ย
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

การศึกษาคครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย โดยผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และนำมาเสนอผลการศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ

ตอนที่ 2 ผลคะแนนของเด็กปฐมวัยรายด้านที่แสดงถึงความเป็นพลเมือง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ

ตอนที่ 1 ผลคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ

ตารางที่ 2 ผลคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ (n = 25)

เลขที่	คะแนนก่อนการจัดกิจกรรม	คะแนนหลังการจัดกิจกรรม	ผลต่างคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
	Pretest	Posttest	
1	8	14	6
2	4	9	5
3	5	12	7
4	7	15	8
5	6	13	7
6	6	12	6
7	8	15	7

ตารางที่ 2 (ต่อ)

เลขที่	คะแนนก่อนการจัดกิจกรรม	คะแนนหลังการจัดกิจกรรม	ผลต่างคะแนนก่อนและ หลังการจัดกิจกรรม
	Pretest	Posttest	
8	5	11	6
9	5	13	8
10	7	12	5
11	7	14	7
12	9	12	3
13	10	15	5
14	8	13	5
15	10	15	5
16	7	13	6
17	5	12	7
18	8	15	7
19	8	13	5
20	9	13	4
21	6	15	9
22	5	11	6
23	7	15	8
24	8	13	5
25	6	15	9

จากตารางที่ 2 พบว่าคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยรายบุคคลก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 10 และต่ำสุดเท่ากับ 4 ส่วนคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยรายบุคคลหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ มีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 15 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 9

**ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนและ
หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ (n=25)**

กลุ่มเป้าหมาย	μ	σ	ระดับความสามารถ
ก่อนจัดประสบการณ์	6.96	1.65	ต่ำ
หลังจัดประสบการณ์	13.23	1.61	สูง

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.96 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.65 และความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.23 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.61 โดยหลังการทดลองสูงกว่าการทดลอง

**ตอนที่ 2 ผลคะแนนของเด็กปฐมวัยรายด้านที่แสดงถึงความเป็นพลเมือง ก่อนและหลัง
การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ**

**ตารางที่ 4 แสดงผลคะแนนของเด็กปฐมวัยรายด้านที่แสดงถึงความเป็นพลเมือง ก่อนและ
หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติ (n=25)**

ความเป็นพลเมือง	ก่อนจัดประสบการณ์		หลังจัดประสบการณ์	
	μ	σ	μ	σ
1. ด้านการเคารพลิทธิผู้อื่น	1.40	0.50	3.80	1.00
2. ด้านการเคารพความแตกต่าง	2.44	0.96	4.56	0.58
3. ด้านการเคารพกฎกติกา	3.12	0.67	4.84	0.37

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย ด้านการเคารพลิทธิผู้อื่น ก่อนจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 หลังจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00

คะแนนเฉลี่ยความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย ด้านการเคารพความแตกต่าง ก่อนจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96 หลังจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58

คะแนนเฉลี่ยความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย ด้านการเคารพกฎกติกา ก่อนจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 หลังจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37

สรุปด้านการเคารพกฎกติกา สูงสุดก่อนได้รับการจัดกิจกรรมคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 หลังจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 น้อยที่สุด ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.40 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 หลังจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ ผลการศึกษา พบว่า

จากการทดลองผลของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย 3 ด้าน ประกอบด้วย การเคารพสิทธิผู้อื่น การเคารพความแตกต่าง การเคารพกฎกติกา ผลการศึกษาปรากฏว่า การจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ก่อนการจัดประสบการณ์เด็กมีความเป็นพลเมืองด้านการเคารพกฎกติกา สูงกว่าด้านอื่น ลำดับต่อมาคือด้านการเคารพความแตกต่าง และด้านการเคารพสิทธิผู้อื่นตามลำดับ และหลังการจัดประสบการณ์ พบว่าเด็กมีความเป็นพลเมืองด้านการเคารพกฎกติกา สูงที่สุด ลำดับต่อมาคือ ด้านการเคารพความแตกต่าง และด้านการเคารพสิทธิผู้อื่นตามลำดับ ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยได้

การจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย โดยในวันที่ 1 เป็นการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน วันที่ 2 เด็กแสดงบทบาทสมมติประกอบการเล่นิทานและส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยได้ตามหัวข้อ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผ่านประสบการณ์ตรง โดยได้เล่นและแสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครในิทาน ซึ่งตัวละครแต่ละตัวมีลักษณะแตกต่างกันไป เช่น หน้าตา อารมณ์ ความรู้สึก นึกคิด และการกระทำต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจถึงความเป็นพลเมืองในด้านต่าง ๆ

ได้แก่ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านการเคารพความแตกต่าง และด้านการเคารพกฎกติกา ในขณะที่เด็กได้ฟังนิทานและแสดงบทบาทสมมติประกอบนิทานนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Dewey (1952) กล่าวว่า การเรียนรู้กับวัตถุจากการปฏิบัตินั้นหรือกระทำกับวัตถุโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการสำรวจ เพื่อให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ผ่านประสบการณ์ตรงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ถาวรและคงทน ชูศรี สนิทประชากร (2551) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องชัดเจน เพราะในเรื่องนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่สมมติจากเรื่องจริง ซึ่งเป็นการได้ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะนำไปปฏิบัติในสภาพจริงด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก มีการอภิปรายและวิเคราะห์เรื่องราวหรือเนื้อหาในนิทาน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการฝึกให้เด็กได้แก้ปัญหา ตัดสินใจ และสามารถนำการแก้ปัญหาไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ในการแสดงบทบาทสมมติ ผู้ที่สวมบทบาททุกคนจะรู้สึกว่ามีอิสระที่จะแสดงลักษณะของบทบาทของตนให้ดีที่สุดเท่าที่เขาจะทำได้โดยธรรมชาติแม้ว่าเขาจะได้รับคำพูดของตัวละครเขาก็ไม่ควรท่องจำหรือพูดตามนั้น เขาควรพยายามเข้าใจความนึกคิด บทบาทของเขาในสถานการณ์นั้นและแสดงความรู้สึกในบทบาทของเขาออกมาให้ดีที่สุด

2. การใช้นิทานเป็นสื่อเดินเรื่อง สามารถส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นพลเมืองมากขึ้นและเป็นสื่อการสอนที่สามารถสอดแทรกในเรื่องความเป็นพลเมืองด้านต่าง ๆ ได้อย่างดี และตอบสนองความต้องการของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา หมู่ผึ้ง (2554) กล่าวถึงการนำนิทานมาใช้กับเด็กปฐมวัยไว้ว่า นิทานช่วยสอนให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี และเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้เรียนรู้แบบอย่างความดีงาม เรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรม นำมาใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง ได้ฝึกทักษะการฟัง การพูด เรียนรู้ภาษา มีความกล้าแสดงออก ในการโต้ตอบจากการฟังนิทานและสมมติดี ปริบูรณ์ (2550) กล่าวถึงการเล่านิทานว่า เป็นวิธีการให้ความรู้ที่ทำให้เด็กสนใจในการเรียนรู้สามารถจดจำกล้าแสดงออกและมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนานิทานจึงมีคุณค่า นอกจากนี้ยังช่วยตอบสนองความต้องการของเด็ก เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความสัมพันธ์ผล ความต้องการเป็นที่ยอมรับ เนื้อหาของนิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าวยังสามารถช่วยให้เด็กสมปรารถนาและมีความสุข กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ เกริก ยूनพันธ์ (2539) กล่าวถึงคุณค่าของนิทานว่า นิทานช่วยทำให้เด็กเกิดความรู้สึกร่วมในขณะที่ฟัง ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ผ่อนคลาย ทำให้เด็กมีความละเอียดอ่อน รู้จักการรับและการให้มองโลกในแง่ดี สร้างความกล้าให้กับเด็ก ทั้งนี้ยังช่วยเสริมสร้างจินตนาการและช่วยให้เด็กรู้จักใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบบทบาทสมมติมาใช้ในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยนั้น เด็กสามารถบอกความหมายหรืออธิบายลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองด้านต่าง ๆ ได้ และมีความเป็นพลเมืองที่ดีขึ้น ซึ่งการจัดกิจกรรม

การเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งทำให้เด็กมีความสุข สนุกสนาน ทำท่าย ช่วยเหลือเด็กกระตือรือร้น มีความสนใจและตั้งใจทำกิจกรรม และยังเป็นความช่วยเหลือให้เด็กเชื่อมั่นในตนเอง เข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่นที่เกี่ยวข้องได้ดีขึ้น เด็กได้เรียนรู้และเข้าใจถึงพฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัวที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองด้าน ต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านการเคารพความแตกต่าง และด้านการเคารพกฎกติกา หากเด็กปฐมวัยได้รับการฝึกฝนอยู่สม่ำเสมอ เด็กก็จะมีความเป็นพลเมืองในตนเองมากยิ่งขึ้นและสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติสามารถส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยได้ ดังนั้นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่สนใจส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย สามารถนำวิธีการใช้การจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติให้กับเด็กปฐมวัยได้ โดยการสอนมุ่งยึดที่ตัวเด็กเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้เด็กได้พูดคุยแสดงความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์และลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง การศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยนำไปใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก และเหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. ในการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย ควรเพิ่มจำนวนนิทานที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองมากขึ้นและเล่นิทานเรื่องเดิมซ้ำกันหลาย ๆ ครั้ง
2. ควรมีการยืดหยุ่นเวลาในการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติ เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจในการถ่ายทอดลักษณะพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองในด้านนั้น ๆ มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติไปพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านคุณธรรมจริยธรรม ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ
2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัยกับเด็กช่วงอายุอื่น

เอกสารอ้างอิง

- เกริก ชื่นพันธ์. (2539). *การเล่านิทาน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2548). การเลือกนิทานสอนเด็ก. *วารสารการศึกษาปฐมวัย*, (1): 30-37.
- ขวัญนุช บุญอยู่สง. (2546). *การส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยการเล่านิทานคณิต* (ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สาขาการศึกษาปฐมวัยศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- จินตนา หมู่ผึ้ง. (2554). *นิทานสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี.
- ชูศรี สนิทประชากร. (2551). *การจัดกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ*. กรุงเทพฯ: วัชรการพิมพ์.
- เบญจวรรณ กิสุขพันธ์. (2547). *สื่อประกอบการเล่านิทาน*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- ปณิดา ทองมูล. (2555). *ผลการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อความรู้เรื่องภาวะโลกร้อนของเด็กปฐมวัย* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาปฐมวัยศึกษา). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2554). การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง. *วารสารครุศาสตร์*, (2), 254-267.
- สมศักดิ์ ปริสุทธะ. (2550). *นิทาน ความสำคัญและประโยชน์*. ราชบุรี: สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู. (2559). STEM TO STEAM PLUS STREAM AND STEMM ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองของเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์*, (1), 6-16.
- Dewey, J. (1952). *Experience and education*. New York: Simon & Schuster.